

Case

Samtale med foreldre og barn når mobbing har skjedd.

Trine 4 år og Ahmed 4 år

Når mobbing skjer, er det viktig at barnehagen snakker med både barn og foreldre. Med utgangspunkt i de to ulike casene vil vi illustrere hvordan barnehagen kan gå frem i foreldresamtalen og i samtale med barnet.

Case Trine 4 år

Mor til Trine ber om å få snakke med en ansatt i barnehagen når hun leverer Trine en morgen.

Hun forteller at Trine er lei seg når hun kommer hjem fra barnehagen, hun sier at "ingen vil leke med meg". Du avtaler at mor til Trine kan komme 30 minutter før hun skal hente Trine samme ettermiddag slik at mor og du kan få snakket sammen om mors bekymring.

Case Ahmed 4 år

Ahmed på tre år har gått i barnehagen i fire uker og snakker arabisk. Andrea og Markus på 4 år er ute og leker på lekeplassen i barnehagen. De leker butikk og får etter hvert med seg flere barn på leken. Ahmed har også lyst til å bli med på leken. Han står og kikker en liten stund og plutselig tar han alle papirpengene som ligger på bordet og løper av sted. De andre barna løper etter og roper: «Nei, nei, Ahmed, det er ikke lov til å ta pengene, alltid skal du ødelegge».

Flere foreldre har henvendt seg til barnehagen om dette. De klager på at Ahmed ødelegger leken og at barna deres blir utrygge.

Case A, Trine 4 år

Foreldresamtale

Du avtalte med mor til Trine da hun ga uttrykk for sin bekymring om morgenen at hun kunne komme samme ettermiddag kl. 15.00, og at du da har mulighet til samtale en halvtimes tid.

Du kjenner ikke umiddelbart igjen mors bekymring. Du opplever Trine som ei forsiktig jente, hun leker mye med seg selv, og du har tenkt at det virker som om hun har det helt greit. Du snakker med noen andre ansatte, og får høre historier som at enkelte barn har fortalt at de synes Trine er kjedelig, det ikke er noe gøy å leke med henne, hun «dilter» og sier nesten ingenting.

- Du har funnet en rolig plass, og tilbyr mor en kopp kaffe, te eller vann

- Når mor kommer, innstiller du deg på å høre på mors bekymringer og legger egne vurderinger til side:

Du fortalte i dag morges, Berit, at du er bekymret for Trine, fordi Trine sier hun ikke har det

greit i barnehagen. Det er veldig bra at du sier ifra. Kan du/dere si litt mer om hva dere er

bekymret for, eller tanker dere har?

- Du følger opp, og bekrefter det mor sier. For eksempel *jeg skjønner at du er bekymret, vi må finne ut av hvordan Trine kan få det bedre i barnehagen.*
- For å finne ut av hvordan mor oppfatter Trine, kan du spør henne om det, før du kommer med dine egne vurderinger. For eksempel *hvis du, Berit, skal beskrive Trine for meg, hva vil du si da? Sånn som du kjenner Trine?* NB: Ikke si mor, si navnet på mor.
- De neste steg vil avhenge av hva mor sier. Hvis mor sier at Trine er ei litt forsiktig jente, kan du bekrefte dette. Hvis ikke, så må du likevel bekrefte mor på hennes opplevelser.
- Du må si hvordan barnehagen oppfatter Trine, som ei litt forsiktig jente, og også at hun strever med å komme inn i lek. Du må gjerne gjenta at det er fint at mor har tatt kontakt slik at dere kan finne ut av hvordan dere best kan hjelpe Trine. Legg vekt på hva barnehagen kan gjøre for å hjelpe Trine inn i lek og etablere vennskap, og prøv å skape dialog om hva foreldrene kan gjøre.
- Du kan prøve å utforske situasjoner Trine er trygg i. Hvordan er hun da? Eksempelvis utforske med mor hva hun trenger i situasjoner hvor hun ikke er så trygg.
- Eventuelt spør mor hvordan Trine har det hjemme, i helger. Leker hun? Hva leker hun?
- Avklar observasjon av Trine og at mor skal få tilbakemelding.
- Avtal eventuelt nytt møte med mor og far om et par-tre uker, men si at mor kan ta kontakt ved behov.

Barnesamtale med Trine

Barnehagen må ut fra en helhetsvurdering finne ut av om de vil ha en planlagt samtale med Trine, eller ta samtaler i situasjoner som oppstår, for eksempel i situasjoner hvor de voksne tolker at hun ser litt trist ut og at hun står litt i utkanten og ser på andre barn som leker. En «tenkt» samtalesituasjon:

- Koble deg på Trine, sett deg gjerne på huk, og si «*hei – her står du, Trine*».
- Avvent – sjekk om du får respons.

- Bekreft eventuelt respons (det vil si hva Trine sier), eller om du ikke får respons: Spør i en litt forsiktig tone: «*står du og ser på Merete og Trude som leker der borte?*»
- Avvent igjen. Det kan være at Trine sier hun ikke får være med, eller det kan være hun ikke sier noe, men bare kikker ned. Det kan også være at Merete og Trude er midt i en lek som du ikke vurderer det som lurt å avbryte. Hva du sier videre avhenger av situasjonen.
- Et alternativ kan være at du fortsetter: «*Jeg lurer på om du synes det er leit å ikke være med.*» Avvent igjen. Kanskje får du et nikk, kanskje ikke. Du kan for eksempel si «*det er kjedelig hvis du har lyst til å leke og ikke har noen å leke med.*» *Men vet du hva? Vil du gå med meg bort til Siri, Mari og Knut – det ser ut som de har det veldig gøy der borte – vi går bort og spør om vi kan bli med de i den leken de holder på med. Kom, jeg blir med!*»
- Hvis Trine ikke vil, så kan du bekrefte det. «*Skjønner at du ikke har lyst.*» Du kan da eventuelt foreslå at dere to tar en liten tur eller om du setter deg ned ved siden av henne en liten stund og avventer situasjonen og initiativ fra Trine, før du eventuelt forsøker med nytt initiativ til samtale eller aktivitet. Vær oppmerksom på Trines initiativ, som kan være blikk, uttrykk for følelse, ord, etc. og koble deg på henne. Prøv å hjelpe til med å koble følelser og situasjon hvis naturlig. Tilpass din respons med toneleie og følelsesuttrykk.
- Finn en god måte å avslutte på når du vurderer at tiden er inne for det.

Case B, Ahmed 4 år

Foreldresamtale

Barnehagen ønsker samtale med foreldrene til Ahmed. Det er mor som henter og leverer Ahmed i barnehagen. Hun forstår litt norsk, slik at barnehagen får formidlet til mor at de ønsker en samtale. Det er likevel nødvendig med tolk i samtalen med foreldrene. Mor sier at det er hun som vil komme til samtalen. Far jobber og har ikke mulighet. Beregn at det kan gå litt ekstra tid fordi det er tolk med.

- Du har funnet en rolig plass, og tilbyr mor en kopp kaffe, te eller vann.

Jeg snakket med deg mor (si navnet på mor) for å få til et møte med deg, fordi vi er bekymret for Ahmed, med tanke på språk, og fordi han ikke kommer så godt med i lek med de andre barna. Vi må snakke med deg om hvordan vi som voksne kan hjelpe Ahmed til å få det bedre i barnehagen. Jeg kan si litt mer om det, men først, hvordan er det for deg å høre på det jeg sier, og komme hit i dag?

Hvordan dialogen blir videre avhenger av hvordan mor opplever seg møtt, og hvordan hun har det i situasjonen (trygg/utrygg) og hennes respons. Du må legge vekt på å skape så mye trygghet som mulig. Si at dere vil Ahmeds beste i samarbeid med foreldrene.

- Avhengig av hvor godt mor kjenner barnehagehverdagen, kan en måte å skape trygghet på også være at du forteller litt kort fra en barnehagehverdag i Ahmeds gruppe, og hva Ahmed er god på og situasjoner han trives i, selv om han strever med språk/lek.

- Dersom barnehagen har foretatt observasjon, noe de har hatt mulighet til med Ahmed beskriver dere fra de ulike observasjoner dere har foretatt f.eks. foregående uke. Beskriv konkrete situasjoner. Vær bevisst på hva som er beskrivelser av hva som skjer og hva som er egne tolkninger av Ahmed og de andre barnas følelser, opplevelser, og ev. forklaringer på barnas atferd. Pass på at ingen av barna i situasjonen defineres negativt.
- Spør mor hva hun tenker om det du sier når du har kommet med resultater fra observasjon, og barnehagens vurderinger.
- Ta imot mors respons, utsagn og følelser. Lytt. Still eventuelt oppfølgende spørsmål på det du ønsker utdypet, eksempelvis *kan du si litt mer om det, hva mener du med, eller hva tenker du om det jeg sa...*

Det er ekstra viktig i samtalen med mor til Ahmed at du/dere har en *kultursensitivitet* og er spesielt observante når det gjelder å ikke trekke for raske slutninger ut fra egen kulturforståelse. Samtidig så er det viktig å holde fast ved at Ahmed skal inkluderes i lek og vennskap med andre barn, og finne ut av hvordan barnehagen på best mulig måte kan tilrettelegge for dette.

- Bekreft underveis mens mor snakker. Nikk, for eksempel. Vær oppmerksom på ditt eget kroppsspråk, og husk å ikke gå i forsvar. Lytt oppriktig til det mor har å si, selv om du ikke er enig, eller forstår argumentasjonen. Prøv å spørre mor hva hun tror far ville ha sagt hvis han hadde vært her. For eksempel *tror du far ville vært enig? Eller tenker du noe annet? Hva tror du Ahmed trenger?*
- Gjenta til mor at hensikten med samtalen er å finne ut av sammen med foreldrene hva barnehagen og foreldrene kan gjøre for at Ahmed skal få det bedre.
- Du må også si at noen av foreldrene (konkretiser, for eksempel to av foreldrene eller hva det er, «noen» kan lett forstås som «alle») har gitt uttrykk for bekymring.
- Foreslå eventuelt et foreldremøte med foreldrene i barnegruppen slik at foreldrene får informasjon og forhåpentligvis kan bidra til å få bort inntrykket av Ahmed som en som ødelegger og er «slem»
- Forslag fra barnehagen kan være hvordan barnehagen kan bidra til å hjelpe Ahmed inn i lek som han kan forstå. Men også eventuelt tematisere kultur og språk i barnegruppa.

Veien videre:

Det er vanskelig å sette opp en mal. Dette er en tenkt case og alt avhenger av situasjonen og hvordan samtalen utspiller seg.

Videre oppfølging må konkretiseres:

- *Hva er barnehagens ansvar, og hva helt konkret kan du gjøre som ansatt i barnehagen?*
- *Hva er foreldrenes ansvar, og hva helt konkret kan de gjøre?*

Mulig bistand fra andre instanser, eventuelt PPT.

Samtale med Ahmed

I vanskelige situasjoner som oppstår mellom Ahmed og de andre barna er det viktig at de voksne griper inn. Selv om Ahmed ikke prater så godt norsk, forstår han antagelig noe. I situasjoner som for eksempel da han rev i stykker pengene er det viktig at den voksne setter seg rolig ned ved siden av Ahmed.

- «Koble deg på barnet». Vis med hele deg at du er oppmerksomt, varmt og trøstende til stede. Ha et empatisk uttrykk i ansiktet som gjør at han skjønner at du ikke er sint, men at du vil ham
- Si for eksempel at *«du er fortvilet, sint og lei deg? Og du vil gjerne være med de andre og leke, og når de andre sa du ikke fikk lov så ble du så lei deg at du rev i stykker pengene? Er det sånn?»*
- Avvent respons fra Ahmed.
- Kanskje du får et nikk, kanskje ikke.
- Du kan eventuelt prøve å fortsette: *«Du blir lei deg og de andre barna blir sinte og lei seg fordi pengene ble ødelagt?»*
- Avvent respons fra Ahmed.
- Legg vekt på å være rolig. Bekreft Ahmeds respons og følelsesmessige uttrykk. Tilpass din respons med passe tempo og tone/følelsesuttrykk.
- Lytt oppmerksomt til Ahmeds signaler. Følg Ahmeds fokus og vær «der han er» en stund. Du kan etter hvert si at *«dette går bra»*. *«Vi skal kjøpe nye penger til spillet. Og vi kan lære deg å spille dette spillet»*. Eventuelt lag lekegruppe/spillgruppe med en voksen til stede.
- Ta ansvar for en god avslutning, og si til Ahmed at du skal prate med de andre barna

og forklare.